KÓRHÁZI KÁPOLNÁNKRÓL

A kápolna története

Közel 1 évtizedes előkészületek, szervezés, tervezés után 1900-ban kezdődött el Esztergomban az új közkórház építése.

A tervező ifj. Bobula János, akinek az édesapja is jelentős építész volt. (Az ő tervei alapján épült például az Üllői-úti Seb és Belklinika) Mindkét fia építész lett, Titus Amerikában, ifj. Bobula János pedig Magyarországon. Utóbbi lett a Kolos Kórház épületeinek megálmodója. Előszeretettel tervezett kórházakat, templomokat. Az esztergomi kórházat a kor igényeinek és elvárásainak megfelelően 8 kisebb-nagyobb épülettel képzelte el. Ezekben 104 helyiség volt, melyek közül 62 közvetlenül a betegek ellátását szolgálta.

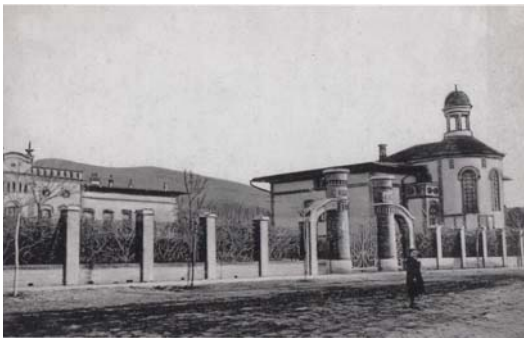

Az elmúlt 113 év alaposan megváltoztatta az intézmény arculatát. Az eredeti épületek nagy részét lebontották, néhányat pedig alaposan átalakítottak. Az egyetlen, ifj. Bobula János által tervezett alkotás, melyre a tervező ma is ráismerne az a kórház kápolnája.

A tervek megvalósítására kiírt *„árlejtési”* pályázatot Pfalcz József nyerte meg. 227 769 koronából látták megvalósíthatónak az új kórházat. Végül is az átadáskor megállapított összeget a felszereléssel együtt 280 ezer koronában realizálták.

Ahhoz, hogy megvalósuljon a kórház, szükség volt Thiefentál Gyula városi mérnök ellenőrző tevékenységére, ***dr. Gönczy Béla*** lelkes szakmai irányítására. Nem véletlen, hogy az első igazgatónk belvárosi temetőben levő síremlékén a kórház *„életrehívója”* jelzővel emlékeznek róla. Elévülhetetlen szerepet játszott a Kolos Kórház lét-

rehozásában a dr. Walter Gyula kanonok által vezetett Kórházépítő Bizottság, mely az átadás dátumáig - 1901. december 12. - 61 alkalommal tartott ülést és biztosította a hatékony építő munkát.

Az első kapavágást 1900. július 10-én tették meg a Bisutti-féle telken. Ezt a területet Esztergom Városa biztosította a kórházépítés számára

Az első épület melynek megépítéséhez hozzákezdtek a kápolna volt.

A kápolnaépítést alapvető fontosságúnak tartották. Bizonyítja ezt az is, hogy pl. a kőműves munkákra elfogadott 103 508 koronából 13 501 koronát a kápolnára szántak. Ez a sebészet és a belgyógyászat után a legnagyobb tétel volt.

Külön Alapkőletételi ünnepséget is szerveztek, melyre jó alkalmat nyújtott az a tény, hogy az Országos Orvosszövetség szeptember 2-án Esztergomban tartotta meg soros kongresszusát. Az alapkövet a kápolnában helyezték el.

„ Az alapköbe szánt szelencébe az okmányon kívül, amelyet Helcz Antal kiváló tolla fogalmazott, belekerült a városi tisztikar, a képviselőtestület, a kórházbizottság névsora, egy-egy darabka a bronz és nikkel pénzekből, s a helyi lapok egy-egy alkalmi példánya."

December 1-re már be volt fedve a kápolna.

A Kórházépítő Bizottság jegyzőkönyvéből idézünk fel néhány olyan eseményt, történést, mely a kápolna építésével kapcsolatos:

Polyák Vilmosnak, aki az alapkőbe került dokumentumokat megírta, 60 koronát utaltak ki. (1900.szept.6.)

A kápolna keresztjének felszentelésére dr. Fehér Gyulát kérték fel. (1901. március 16.)

A Bizottság köszönetét fejezte ki *„Storno műfestőnek"* aki 2 freskót is festett a kápolnában.(218 sz. határozat)

Kevesen tudják, hogy 1901-ben ifj. Storno Ferenc Esztergomban dolgozott. Felújította a Szent Anna templom belső terét és Walter Gyula kérésére 2 freskót festett a kórházi kápolna falára.

Walter Gyula javaslatára: olyan harang kerül a kápolnába, *„mely villanyos úton volna zendíthető"* – A Bizottság ugyanakkor elhatározza, *„hogy a készülék ne a villanyos csengőknél szokásos berregő, de kongó hangot adjon."* (219 sz. határozat)

Ez a határozat akkor nem valósult meg, hisz a Kórházbizottság 1905/209. sz.jegyzőkönyvében az alábbiak olvashatóak:

„A város Képviselő-testülete elhatározza, hogy a városi Kolos Kórház villamos világítással láttassék el, olyképpen, hogy az összes beruházási költség 9 éven át 18 egyenlő félévi részletben lesz visszafizetendő, mely évente 630 koronát tesz ki."

Újsághír: Graeffel János kanonok 600 koronát adományozott a kórházi kápolna felszerelésére. (Esztergom és Vidéke 1901. június 9)

A kápolna oldalhajójában alakították ki az apácák lak és tartózkodási helyét.

Esztergomba Szatmárnémetiből l865-ben érkeztek irgalmas nővérek Scitovszky János hívására, aki apácazárdát és leányneveldét építetett nekik. Esztergom volt a tízedik hely, ahová az anyaházból kiköltöztek.

Az esztergomi kórház akkor is közkórház volt, két ápolónőt alkalmaztak Nelhübel Antal irányítása alatt. A főápolót és a gondnokot 16, az ápolónőket 10-10 forinttal honorálták.

1879-ben Nelhübel Antal, aki addig *„az esztergomi kórház gondnokságát és élelmezését lelkiismeretesen és híven teljesítette"* hirtelen elhunyt. Feichtinger Sándor igazgató ideiglenesen az elhunyt özvegyét és legidősebb fiát bízta meg a feladatok ellátásával, de nyilvánvalóan a városnak végleges megoldást kellett találnia. Ezért pályázatot írtak ki.

A pályázatra jelentkezést adta Aschenbenner József, Vajda Károly, Plesch Lajos, Tomori Imre /esztergomi lakosok/ és a Szatmári Irgalmas nővérek.

Az elbírálásnál jelen volt Feichtinger Sándor és Schwartzer József. A kórház bizottság l879. július 27-i ülésén döntött.

„A kórházi bizottság véleménye alapján Lakasz Franciska Regis Szatmári irgalmas nénék tartományi főnöknőjének f.é. jul. 23.-án tett és a mellékelt ajánlata egyhangúlag elfogadtatván a régi közkórház nevezett irgalmas néneknek mindazon javadalmak mellett, feltételek és kötelezettségek alatt melyek az eddigi kórházi ápoló állásához kötve valának - mégis azon megjegyzéssel, hogy nem örök időre - átadni rendeltetik, felhatalmaztatik elnök polgármester úr, hogy Papp János kórházbizottsági elnök és dr. Helcz Antal tiszti főügyész urakkal egyetértőleg a szerződést nevezettekkel megkösse, és az apácák bevezetéséről és elhelyezéséről gondoskodjék."

Ezt a döntést a képviselő testület augusztus 7-én elfogadta. l879. november 11-én írták alá a Szatmári Irgalmas nővérekkel a szerződést, mely 15 pontból állt.

A rend kötelezte magát, hogy a 30 ágyas kórházban 3 apáca állandóan az épületben tartózkodik.

A nénék magukra vállalták a szegényházi emberek élelmezését is. Ezért a város naponta és fejenként 20 kr.-t fizetett.

A szerződés 30 évre szólt, 1909. szeptember 30-ig. Kikötötték, hogy ha a lejárat előtt nem mondják fel, újabb 10 évre érvényessé válik.

1911. október 2-án megújították a megállapodást és szigorúan szabályozták az apácák működését., a *„Szolgálati rend az esztergomi Kolos közkórházban”* című dokumentumban. Olyan részletességgel, mely például kitért az elkülönített betegek között dolgozó nővérek kápolna látogatására is:

„Az elkülönítőn levő osztályos nővérek tekintettel, arra hogy ez az osztály néha hosszabb időtartamra oly veszélyesen fertőző betegek által van elfoglalva, hogy nemcsak a külvilággal, de a kórházon belüli személyzettel sem érintkezhetnek, részt vehetnek ugyan a misén, de csakis a kórházi kápolnának e célra fenntartott és külön bejárással ellátott, jól elkülöníthető fülkéjében.”

A szatmári nővérek tehát az új kórház felépítése után is ellátták feladataikat. 5 nővér és 3 cseléd alkotta az induláskor az ápolás személyi állományát.

A kápolna szerves része lett a kórháznak. A város rendszeres díjazásban részesesítette az itt miséző papot.

1931 áprilisában a Kolos Kórház kápolnájával foglalkozott a Kórházbizottság. Az ülésen megjelent Török M. Milburgis főnöknő is, aki elmondta, hogy saját költségén elkezdte rendbe tenni a kápolnát. Felállványoztatta és egy vasgerenda betételével kis kórust alakíttatott ki. Szükségessé vált már a renoválás, hisz a falakon 30 éves kosz rakódott le

és egyes helyeken olyan repedések keletkeztek, hogy *„ezen át már madarak is járnak be”* a kápolnába. A főnöknő célja az volt, hogy az addigi sötét tónusú belső teret világossá, barátságossá változtassa. Spórolt ennek kivitelezésére. A nemes célt nem is vitatta senki, de azt már igen, hogy a tatarozás során eltüntették azt a 2 freskót, amit még néhai Walter Gyula felkérésére Storno festett meg. A bizottság végül rosszallását fejezte ki, amiért a munkálatokat előre nem jelentették be és nem engedélyeztették.

Magosi Német Gábornak (1883-1953), aki a Főszékesegyházi Könyvtár és a Bazilika téli kápolnájának falképeit készítette, számos más munkája mellett fennmaradt egy képe, mely *„az esztergomi kórház kápolnájának falképvázlata”* címet viseli. Legjobb tudomásom szerint ez a vázlat azonban nem valósult meg.

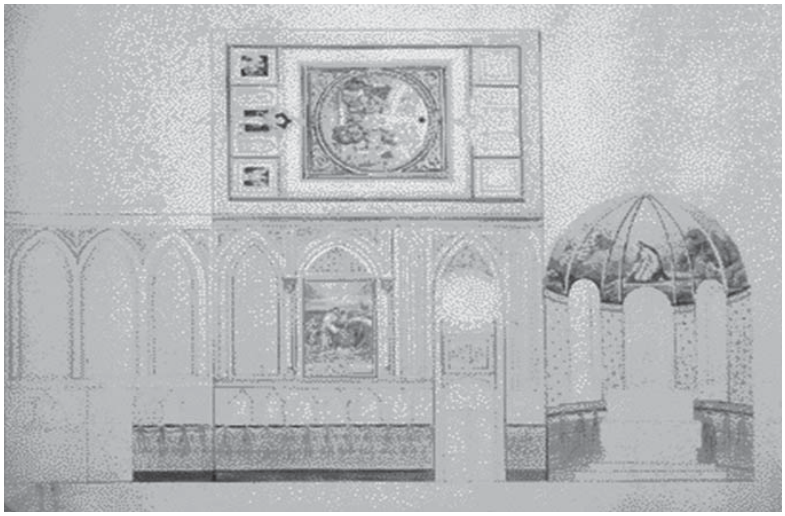

1950. május 15-én rendőrök és civilek vették körül a Kolos Kórházat. Senkit sem engedtek, se ki, se be. A nővéreknek össze kellett csomagolni. Csak azok maradhattak munkahelyükön, akik hajlandók voltak kilépni a rendből. Ilyen nővér nem akadt! Délután jött értük a teherautó és a zárdába vitte őket.

1950-ben a 34. számú törvényerejű rendelet 1§-a kimondta, hogy a Magyar Népköztársaság területén a szerzetesrendek működési engedélye ennek a törvénynek a hatályba lépésével megszűnik.

KOMÁROM – ESZTERGOM VM. ALISPÁNJA.

36/elnöki/1950.ai.sz.

Szigorúan bizalmas!

***Tárgy:* Lelkészi alkalmazások megszüntetése valamenynyi közkórháznál.**

Polgármester Urnak, Esztergom

Értesítem Polgármester Urat, hogy a népjóléti minisztérium velem közölt 3.411/Le/26/1950.sz. rendelete értelmében azidőszerint üresedésben levő kórházi lelkészi állások a jövőben nem tölthetők be. Ez a rendelkezés kimondja azt is, hogy valamennyi közkórháznál akár főfoglalkozású, akár mellékfoglalkozású lelkészi állást meg kell szüntetni.

Az esztergomi Kolos kórháznál Tóth Ignác ny.esperes plébános, tiszteletdíjas lelkész minőségében van alkalmazásban. Felhívom Polgármester Urat, hogy ezt az alkalmazást a N.M. fenti rendeletére való hivatkozással e hó végével szüntesse meg. Utasítsa a kórház igazgatóját, hogy a lelkész esetleges használatában volt kórházi tulajdont képező dolgokat jegyzőkönyv mellett a lelkésztől vegye át. A N.M. idézett rendelkezés értelmében az állásokat törvényes felmondási idő figyelembe vételével kell megszüntetni, azonban mivel Tóth lelkész tiszteletdíjas volt, sem végkielégítésre, sem egyéb ellátásra a kórházzal szemben igényt nem támaszthat. Felhívom, hogy ezen rendelkezésem végrehajtását 3 napon belül jelentse.

Esztergom, 1950. március 29.

Istók Vilmos sk.

alispán

Szigorúan bizalmas!

Valamennyi Kórház Igazgató Főorvosának, Intézmény Vezetőjének,

Székhelyeiken.

Értesülésem m szerint volt rendi ápolónők több helyen felvételüket kérték és alkalmazást nyertek gyógyintézetekben. Felkérem Igazgatófőorvos Urat, haladéktalanul jelentse a Népjóléti Minisztérium Személyzeti Osztályának az ilyen módon felvett apácák nevét, életrajzi adatait, címét és előző munkahelyét.

Egyben közlöm Igazgatófőorvos Urral, hogy a jövőben volt rendi ápolónőket csak a Népjóléti Minisztérium engedélyével alkalmazhat.

Budapest, 1950. szeptember 12.

Macsó Miklós s.k.

személyzeti osztály vezetője

A kápolnát kiürítették, de Esztergomban senki se merte volna lebontani. Raktárnak használták. Átmenetileg itt működött az igazgatóság is.

6 évet kellett várni, hogy újra szentmisét tartsanak a kápolnában.

1956-ban az esztergomi kórházban is megalakult a Munkástanács, melynek tagjai között ott volt ***Darabos László*** tanár úr is, aki egyetemi magántanári rangban a Bőrgyógyászati Osztályt vezette. 1957-ben ő volt a kórházban a számonkérések

egyedüli áldozata (Eltávolították az intézményből és Oroszlányba száműzték)

Emlékiratában így ír a történtekről:

„A kihallgatásom ekkor teljesen egyoldalú volt! Szó sem esett jegyzőkönyvvezetésről, bizonyítási eljárásról, tanúk kihallgatásáról, és más hasonló intézkedésről, melyek legalább a törvényesség látszatát bizonyították volna, ehelyett Nagypataky (Nagypataky Gyula megyei főorvos) első kérdése az volt, hogy „Miért állítottad helyre a kórházi kápolnát? Hiszen Esztergomban számos templom van, ahová a hívők elmehetnek, nem szükséges a kórházban kápolnát tartani"!

Erre én azt válaszoltam, hogy a kórházi Munkástanácshoz a betegek részéről olyan kérés érkezett, hogy állítsuk helyre a kórházi kápolnát, mert ott szeretnének gyógyulásukért imádkozni. A Munkástanács plénuma úgy határozott, hogy eleget tesz a betegek kérésének, melynek kivitelezésével engem bíztak meg. Én a Belvárosi plébánián el is jártam ez ügyben, mert a kápolna felszerelései és a kegytárgyak ott voltak elhelyezve"...

Csernohorszky Vilmos 1956-ről, mint szemtanú így számol be a kápolnát is érintő kórházi eseményekről a *„Pályám emlékezete"* című önéletrajzi könyvében:

„Határozat született arról is, hogy a kórházi kápolnát, ahol raktár volt, vissza kell állítani. A kápolnát ki is ürítették és kitakarították. A berendezés és a felszerelés a prímási palotában (?!) volt. Ezeket a tárgyakat a kórház lovaskocsiján Jasu, a kocsis le is szállította. .. Az oltárt hat ember vette le a kocsiról és vitte be a kápolnába. Jobbról hárman, balról hárman. A két első ember egyike volt Tingyela Mihály párttitkár, a másik Valkó János szakszervezeti titkár"

Nem sokáig tölthette be a kápolna eredeti funkcióját, hisz 1957. november 2, már a következő levelet küldte a kórház az Érseki Főhatósághoz:

4/1957.ikt.sz.

Tárgy: Kórházi kápolna működésének megszüntetése.

Érseki Főhatóság

Esztergom

Múlt hó 31-én kelt átiratomra hivatkozással értesítem T. Címet, hogy a régebbi és ma is érvényben levő állam és egyház közti megállapodás ellenére megnyitott kórházi kápolna működését azonnali hatállyal megszüntettem.

Kérem a kápolnában levő kegyszerek 1957. november 2-án 13 óráig történő elszállításáról gondoskodni.

Esztergom, 1957. november 2.

/Dr Liszkai László/

mb. igazgató főorvos

A kápolna újra hivatali helységeknek adott helyet, ill. raktárként működött.

1968-tól kapott új funkciót, nevezetesen a sebészet épületéből ideköltöztették a Röntgen Osztályt.

Az egykori szentélyben és az oldalhajókban vizsgálókat alakítottak ki. Egy emeletet is létrehoztak, itt orvosi és szociális szobákat helyeztek el.

A rendszerváltás idejére az épület állaga oly mértékben leromlott, hogy a falakon ujjnyi rések keletkeztek.

Az 1989-es esztendő a kórház életében is nagy változásokat hozott. A Városi tanács Végrehajtó Bizottságának 53/1989/VI.15. sz. határozata alapján *„az Esztergom-Dorog Egyesített Kórházak Intézményének nevét Esztergom Vaszary Kolos*

Kórház és Intézménye, a Dobozi Mihály úti Központ nevét pedig Simor Intézet névre" változtatta.

Mindenki érezte, hogy a kápolna ügyével is foglalkozni kell, vissza kell adni eredeti funkcióját. Ehhez azonban új Röntgen Osztályt kellett építeni és anyagi forrást találni a leromlott épület újjáépítésére.

Mersány Géza igazgató úr kezdte el a munkát. A környék üzemei, vállalatai 11 millió forintot ajánlottak fel. Többen próbáltak segíteni. Kund Ferenc például elkészítette a kivitelezési terveket.

80 milliós beruházással 1991-ben átadásra került az új Röntgen Osztály és a kápolnát kiürítették.

A kórház akkori vezetésének nem sikerült elérnie, hogy az 1994-1998-as közel 2 milliárdos rekonstrukcióval egyidőben a kápolnát is újjáépítsék.

Számos dolog szerencsés találkozása kellett ahhoz, hogy a kápolna végül mégis megújulhasson.

Legelsősorban is kellett egy olyan tőkeerős, elhivatott szervezet, mely támogatta az újjáépítést. Ezt a szerepet a kórházi kápolnánk történetében a Szent Lázár Lovagrend töltötte be.

A lovagrend egyike azon lovagrendeknek, melyek túlélték a Jeruzsálemi Királyság és a keresztes lovagok sikertelen törekvését a Szentföld visszaszerzésére. Szent Lázár rend lovagjai fekete talárt viseltek rendi öltözékükként, melynek szegélye fehér volt, és a ruha bal oldalára zöld, lóhere szárvégződésű keresztet

tettek. Ez a forma innen kapta a *„Lázár kereszt”* elnevezést. Mikor X. Leó pápa visszaállította a rendet a keresztforma megváltozott, és a máltai kereszt került a helyébe, színe azonban maradt zöld.

A XII. századtól kezdve tagjai 2 eszmének szentelték az életüket: a leprások segítése és a keresztény hit védelme.

Első magyarországi házuk már 1181-ben Esztergomban létezett. (Ennek emlékét hirdeti az Esztergom határában levő „Lázár-domb”)) A lovagrendé vált tagok a XIII. sz. végére felhagytak a betegápolással. Ezen tevékenységük emléke azonban fennmaradt, a járványkórházak elnevezésében, mely - lazarett volt évszázadokon keresztül, illetve jelvényükben, amely a zöld kereszt - napjainkban is.

Esztergomban a Kolos Kórház melletti épületet, melyben egészségügyi ellátás folyt a XX. század végéig, a lakosság lazarettnek nevezte.

A II. világháború között a Johan Béla által indított zöldkereszt mozgalom fő feladata az anya és csecsemővédelem, az iskolások egészségvédelme és a veszélyes fertőző betegségek ellen való küzdelem volt. A mozgalom a magyar közegészségügy történetének jelentős, sikeres fejezetét képviselte.

A Rend - egy nemzetközi, ökonomikus, nem felekezeti, kormányoktól független szervezet - 1989-ben települt vissza Magyarországra, ekkor alakult meg a magyarországi nagyperjelsége .

1990 szeptemberében volt Keszthelyen 80 vendég meghívása mellett az első magyarországi lovagavatás. Ennek megszervezésében már aktívan részt vett ***dr. Deák László***, akinek a kápolnánk újjáépítésében a későbbiekben meghatározó szerepe volt.

Deák László,- aki oldalági leszármazottja a *„haza bölcsének”* - egri születésű, és mint Lázár lovag szívügyének tekintette Magyarország segítését a rendszerváltozás idején. Több segélyszállítást szervezett meg, melyekből kiemelkedik az 1992-es nagy gyógyszeradomány eljuttatása hazánkba. A Lovagrend többmilliós értékű gyógyszeradományát ő adta át Seregély István érseknek. Az Adalát nevű szívgyógyszer ingyenesen jutott el a honi kórházakba. Ezzel egyidőben lépéseket tettek azirányban, hogy a magyarországi kórházakban teremtődjék meg a lehetőség, hogy az egyház újra gyakorolhassa hívatását.

„A Magyar Köztársaság 1993-ban De Brissac urat ismerte el a nemzetközi jogalanyúságú Lovagrend képviseletére jogosult képviselőjének.” Rajta kívül a rend képviselője Francesco de Bourbon y Escasany Sevillai herceg, a rend magyarországi képviselője pedig dr. Deák László lett.

Deák László természetesen felvette a kapcsolatot Paskai László bíboros úrral is, aki fogadta őt, és ezzel az egyházfő haláláig tartó szerves kapcsolat jött létre.

Nem véletlen, hisz ***Paskai László*** a Szent Lázár Katonai és Kórházi Lovagrend Protektor Spirituálisa is volt. A lovagrend részéről a feladatra való felkérést az Esztergomban európai vezetőnek beiktatott Charles Philippe d. Orleans tolmácsolta, és a Vatikánnal való levelezés és jóváhagyás után Charles Philippe d. Orleans Blois-i nagymesterré választása mellett Paskai bíborost a rend Protector Spiritualis-ava választották . A beiktatásra a velencei Szent Márk bazilikában került sor 2004-ben.

Egy 1997-es megbeszélésükön a bíboros felvetette, a nagykövetnek, hogy tudna-e segítséget nyújtani a Vaszary Kolos Kárház kápolnájának rendbetételében, hogy az a millenniumra újjáépülhessen.

Ekkor már Deák László tett lépéseket ez ügyben, hisz ő volt az, aki 1993-ban egy esztergomi lovagavatás alkalmából meghívta le Duc de Brissac nagymestert, - angol, német, francia, osztrák, ír, skót, amerikai és svájci lovagok társaságában, hogy tekintsék meg az akkor még csak bitumenes papírral fedett kórházi kápolnánkat. Ez a meghívás később alapvető fontosságúnak bizonyult, és óriási lökést adott az építkezésnek.

Addig is a szükséges pénzalap megteremtése számos kezdeményezés történt. idehaza. Ilyenek voltak a Prímás Pincében megrendezett jótékonysági bálok. Ezek közül az 1995. február 2.-ai emelhető ki. Az estélyt Csoóri Sándor a Magyarok Világszövetségének elnöke nyitotta meg, részt vett rajta Paskai László érsek-prímás, és Deák László a lovagrend magyarországi nagykövete. Fővédnökséget vállalt: Antall Józsefné, az első szabadon választott miniszterelnök felesége, Ladocsi Gáspár püspök és az országgyűlési képviselőnk. Hosszan lehetne sorolni a védnökök neveit is.

A bálok szervezésében és a kápolna újjáépítésének gyakorlati kivitelezésének koordinálásában jelentős szerepet játszott a Szent Lázár Alapítvány – Esztergom szervezete.

Az alapítvány alapítói: Barsi Balázs, Nemeskéry Edvin, Nemeskéry Edvinné, Pappné Muzslai Zsitva Ágnes, Reisz Péter P. Pál, Schupp István, Sípos Imre, Szontagh Csabáné, Szontagh Katalin, Ungár Dénes, és Ungárné Soós Mária voltak.

Az hogy ez az alapítvány létrejöhetett Reisz Pálnak, Szontagh Csabának és Muzslay Istvánnak köszönhető.

Muzslay István Bajóton született 1923-ban. Jezsuita paptanár volt. A Leuveni Katolikus Egyetem professzora és a Collegikum Hungarikum igazgatójaként megszámlálhatatlan magyar fiatalnak segített a továbbtanulásukban, a továbbképzésükben. Az ő ösztöndíjasa volt Szontagh Csaba is. Muzslay professzor jelentős összeggel támogatta az esztergomi ferenceseket is. A Ferences Gimnázium akkori igazgatója Reisz Péter volt. Neki vetette fel az alapítvány létrehozásának gondolatát Szontagh Csaba, aki a Vaszary Kolos Kórház igazgatói teendőt látta el.

Eredetileg a szegény sorsú diákok támogatása, a nem magyar állampolgárságú, Esztergomban tanuló magyar diákok segítése és támogatása, és a határainkon túl élő magyarság támogatása volt az Alapítvány célja, de felvállalták a Kápolna újjáépítésében való aktív közreműködést is.

Szontagh Csaba szoros munkakapcsolatban állt dr. Deák Ferenccel, aki a Szent Imre Kórház gazdasági igazgatója volt, és testvére a Lázár Lovagrend nagykövetének.

A Vaszary Kolos Bíboros Kórházalapító Emlékezetére Alapítvány kuratóriumának vezetőjeként, és mint kórházigazgató, Szontagh Csaba 1995-ben segítséget kért Deák úrtól a kápolna újjáépítéséhez.

Hamarosa létrejött a kapcsolat a Lovagrend és a Vaszary Alapítvány között, természetesen Deák László és P. Reisz Pál OFM révén. A Lovagrend nagykövete ettől kezdve szívügyének tekintette a kápolna újjáépítésének ügyét.

Prominens személyek ismeretségét is felhasználva olyan külhoni emberekhez tudott eljutni, akik támogatták kérését. Ezen személyek közzé kell sorolni Paul Metternich herceget és feleségét Tatiana Fürstin von Metternich-Winneburg hercegnőt, akik Lázár lovagként is támogatták Deák László törekvéseit.

A Lovagrend nagykövete Habsburg Ottó elvi és gyakorlati támogatását is bírta. Ismeretségük még a 71-es évekre vezethető vissza, amikor is Habsburg Ottó pöckingi otthonában fogadta Deák Lászlót. Az utolsó magyar király gyermeke, Páneurópai Unió elnöke a Lázár Lovagrendnek azt a kitüntető gyűrűjét is viselhette, melyet a Lovagrend Mindszenthy Józsefnek is adományozott. Deák László ott állt Pöckingben Habsburg Ottó királyi főherceg ravatalánál is.

Visszatérve a kápolnánk történetéhez nagyjelentőségű volt az a rézanyag, ami a Lovagrend adományként érkezett Esztergomba, így megoldható lett az épület befedése és ezzel a további állagromlás elkerülhetővé vált. A szükséges faanyagok és az építés gyakorlati kivitelezésében elévülhetetlen szerepe volt ***Szontagh Csaba igazgató úrnak.***

Megindulhatott a tényleges munka.

Ferences diákok, Deák László szervezésében erdélyi szak és segédmunkások lelkesen álltak neki a kápolna újjáértésének munkájához.

Deák László 3 éven keresztül szinte minden nap, minden idejét ennek szentelte.

Természetesen a kápolna eredeti funkciójának visszaállításához számos eszköz is szükségeltetett. Ezek beszerzésében is oroszlán szerepet vállalt a Lovagrend és annak nagykövete.

A berendez6ési tárgyak és eszközök kalandos úton a világ számos helyéről kerültek a Vaszary Kolos Kórházba.

Az oltár például Dublinból érkezett repülőgéppel Ferihegyre.

Deák László lovagtársa a dublini ***Patrick Leonárd atya,*** hívta fel a nagykövet figyelmét, hogy az észak-ír városban leégett egy kápolna, berendezési tárgyait már nem lehetett megmenteni, viszont a pincéjében jó állapotban átvészelte a katasztrófát egy régi-régi használaton kívüli oltár.

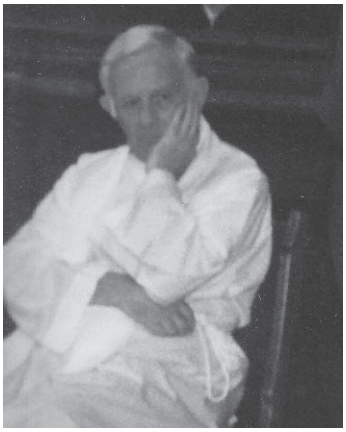

Nem kis problémát okozott a vámosoknak az oltár beléptetése, hisz ilyenre még Ferihegyen nem volt példa, és végül „konyhaasztal"-ként került lekönyvelésre és tették fel Deák László utánfutójára, aki személyesen hozta azt Esztergomba.

Nem kevésbé kalandos a kápolnát megvilágító csillár története sem. Dr. prof. Schulznak – aki a Lovagrend folyóiratának szerkesztője is– az édesapja hajóskapitány volt. Az ő pincéjéből került elő az a karos csillár, ami átalakítva ma a kápolna egyik ékessége.

Ezt is természetesen Deák László hozta Szent István városába.

A Lovagrend és ezen keresztül az Esztergomi Alapítvány karitatív tevékenysége természetesen sokirányú volt. Tevékenységük kiterjedt Erdélyre, a Székelyföldre is.

Az ottani ***„Csibész Alapítvány"*** létrehozatalában és működtetésének beindításában alapvető szerepük volt. A Gergely atya által jegyzett alapítvány készítette el - düsseldorfi lovagi megrendelésre - kiváló minőségben a kápolna nyílászáróit, ajtajait.

Aki ellátogat a mai kápolnába, az oltár mögött egy gyönyörű ***Mária szobrot*** láthat. Ennek is meg van a maga története:

A dublini Patrick Lenárd atya - aki maga is a Lovagrend tagja volt – segítségéről már megemlékeztem. Szívbetegségéből gyógyulva tette azt a felajánlást, hogy szobrot ajándékoz az esztergomi kórház kápolnájának. Egy innsbruchi művész alkotása így került kórházunkba.

Német apácák miseruhákat, kelyheket és egyéb tárgyakat adományoztak. A magyar és a bajor katolikus egyház támogatásaként 100 konferencia szék került a Kápolnába Münchenből.

A kápolna 3 ***üvegablakából*** a középsőt lehetett restaurálni. Az eredeti ablakok alkotóját nem ismerjük, de Nyáry Éva művésznőnek, - akit 1994-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjével is kitüntettek - köszönhetően az üvegablak eredeti szépségét nyerte vissza.

A 2000. év városi költségvetésének tárgyalásakor a kórházi tanácsnok javaslatára a testület megemelte az eredetileg 15 millió forintos támogatást 20 millióra és 2 milliót biztosított a kápolna építésének gyorsítására. (Ekkor a kórház működtetője a megye volt!)

Óriási összefogással, hatalmas munkával, melyben a ferences diákoktól a kórházigazgatóig a Szent Lázár Lovagrend segítségével, nagyon sokan részt vettek 8 év alatt közel 40 milliós összegből megtörténhetett a ***Kápolna újraszentelése.***

Ezt 2000. szeptember 16-án Paskai László bíboros végezte el. Közel 200 hívő jelent meg, ott volt le Duc de Brissac nagymester, nagyszámú külföldi és magyar Szt. Lázár lovag, a kormány és a város képviselői.

A millennium évében, 2000. december 16-án ünnepi szentmise volt a Kápolnában. A szentmisét

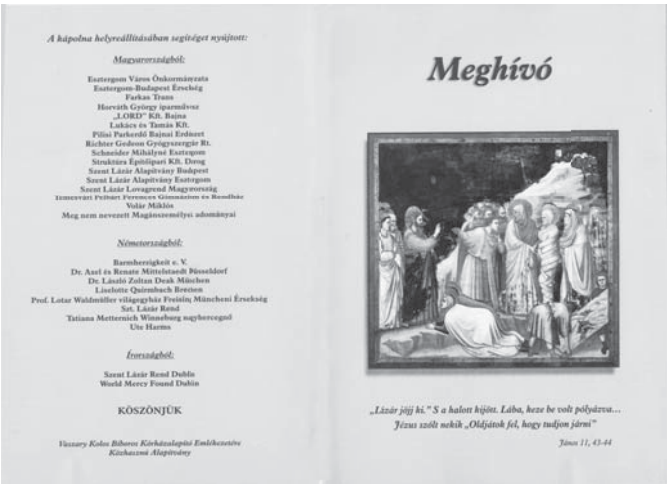

A kápolna helyreállításában segítséget nyújtott:

Magyarországból:

Esztergom Város Önkormányzata
Esztergom-Budapest Érsekség
Farkas Tram
Horváth György iparművész
„LORD" Kft. Bajna
Lakócs és Tamás Kft.
Pilisi Parkerdő Bajnai Erdőszet
Richter Gedeon Gyógyszergyár Rt.
Schneider Mihályné Esztergom
Strukttúra Építőipari Kft. Dorog
Szent Lázár Alapítvány Budapest
Szent Lázár Alapítvány Esztergom
Szent Lázár Lovagrend Magyarország
Szmeszter Péter Ferencen Gimnázium és Rendház
Volár Miklós
Meg nem nevezett Magánszemélyei adományai

Németországból:

Barmherzigkeit e. V.
Dr. Axel és Renate Mittelstaedt Pösseldorf
Dr. Lázló Zoltan Deak München
Liselotte Quimbach Bretten
Prof. Lotar Waldmüller világegyház Freisin München Érsekség
Szt. Lázár Rend
Tatiana Metternich Winnebsurg nagyhercegnő
Ute Harms

Írországból:

Szent Lázár Rend Dublin
World Mercy Found Dublin

KÖSZÖNJÜK

Vassary Kolos Bíboros Kórházalapítói Emlékezetére Közhasznú Alapítvány

Meghívó

„Lázár jöjj ki." S a halott kijött. Lába, keze be volt pólyázva... Jézus szólt nekik „Oldjátok fel, hogy tudjon járni"

János 11, 43-44

celebrálta Monseigneur Karl-Jozef Rauber érsek, apostoli nuncius a Magyarországra akkreditált diplomáciai testület doyenje.

Bár a kápolna felszentelése után visszanyerte eredeti rendeltetését, de az egyik oldalhajója még változatlanul romokban hevert. Ebben a részben az eredeti elképzelések szerint a kórház egy reprezentatív tanácstermet képzelt el. Az ehhez szükséges anyagi fedezet egy részét dr. Osvai László városi képviselő javaslatára az Esztergomi Önkormányzat biztosította.

Az elkészült terem falán Vaszary Kolos festménye és az építést támogató egyházi személyiségeken kívül a kórház addigi vezetőinek portréi kaptak helyet. Sikerült 3 tárlóban és tablón kórháztörténeti tárgyakat illetve dokumentumokat kiállítani. A termet a főorvosi kar a későbbiekben Gönczy Béláról nevezte el. Itt történnek – a szentélytől elkülönített bejárattal – a főorvosi és főnővéri értekezletek, valamint a kiemelt fontosságú kórházi rendezvények.

Magyarország elismerte Deák László tevékenységét: „a magyarság szülőföldön maradását elősegítő segélyakciók megszervezéséért, a határon túl élő magyarságot összefogó szervezetek létrehozásáért és működtetéséért a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben részesítette, melyet a Közigazgatási és Igazságügyi Miniszter, Navracsics Tibor adott át 2013. március 15-én.

2003. november 28.-e fontos dátum a kápolna történetében. Ekkor született meg az a „Használatba adási szerződés", melyben a tulajdonos (Esztergom Városa) ingyenesen adta használatra, 20 évre a Vaszary Kolos Kórház 19487/2. hrsz. alatt nyilvántartott területén található Szent Lázár Kápolnát, a „Szent Lázár Alapítvány Esztergom"- nak.

Kezdetben, a kápolnában a ferences István atya több-kevesebb rendszerességgel misézett. Rendszeresen látogatta a betegeket, de maga is beteg lévén sok időt töltött hivatásán túl is a kórházban. Az ő halála után Michels Antal atya lett a kórház lelkésze. Szombati napokon tartott szentmisét, a belvárosi templomból ide hozva a híveket.

Deák László baráti kérésére kezdett el dolgozni az alapítványban Stipitz Árpád atya, akit 1996-ban az esztergomi Bazilikában vettek fel a rend tagjai közé, mint káplánt. (A papok nem lovagi, hanem kápláni státuszba kerülnek avatásukkal).

2003 után ***Stipitz Árpád ferences atya***, a Szent

Lázár Lovagrend tagja, az esztergomi Szent Lázár Alapítvány egyik vezetője lett a hitélet irányítója a kápolnában.

Az alapítvány vezetését 2000 novemberétől Szontagh Katalintól Dr. Gaál Endre SchLJ vette át. 2010 óta az Alapítvány elnöke és a magyar Szent Lázár lovagok nagyperjele P. Stipitz Árpád SchLJ lett. Az alapítvány egyébként 3 csoportban végzi munkáját. Gaál Endre mellett Árpád atya, mint Lázár lovagok tartják a kapcsolatot a Renddel, szervezik és kivitelezik a bejövő adományok szétosztását. Az adományok egyik forrása Hilswerk Liechteinstein – 20 év alatt kb. 400 tonna – és a bajor Lázár közösség volt. (kb. 240 kórháti ágy és egyéb az egészségügyben nélkülözhetetlen eszközök). Az adományok Kárpátaljától, Erdélyen át Szerbiáig számos helyre jutottak el a magyarság részére. Az esztergomi szociális intézmények és a Kórház is több alkalommal részesültek belőlük.

A tevékenység másik nagy támogatója a lovagrend bajor tartománya, mely az évek során 350 kórházi ágyat, berendezéseket és felszerelést küldött Magyarországra az Alapítványon keresztül.

Michels atya és a világi elnök Sági József ötlete volt, hogy hozzanak létre egy beteglátogató csoportot. Megfelelő képzés után 2001 húsvétján 22-en kezdték el a munkát dr. Felföldi Éva főorvos nő vezetésével. A csoport 15 év után is működik: Lelki segítséget nyújtanak hívőknek és nem hívőknek egyaránt. A csoport éltetője és a kápolna életének meghatározó egyénisége a főorvosnő. Az ő ötlete nyomán nyitották ki a kápolnát hétköznapokon is. Rendszeresen tartanak itt imaórákat, szervezi a betegek miséjét, amit a betegek világnapja alkalmából tartanak. A nagyobb egyházi ünnepek idején sokan keresik fel a Lázár kápolnát. Alkalmanként Székely János püspök atya és Halmai Gábor a belvárosi templom plébánosa,- aki 2010-től a kórház lelkészi feladatokat is ellátja - celebrál szentmisét.

A főorvosnő önzetlen, minden elismerést megérdemlő munkáját több kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül emelném ki az Esztergom Város Önkormányzata által 2008-ban adományozott „Esztergom Rászorulóinak Megsegítéséért" Szabó Erna díjat, illetve a Paskai László bíboros, prímás, érsek által alapított Szent Adalbert kitüntetést, melyet 2010-ben az Esztergom város lakosainak keresztény orvosi szolgálatáért nagyérem fokozatát, melyet Erdő Péter bíboros Magyarország prímása nyújtott át a kitüntetettnek.

Az Alapítvány 3. csoportját a segítő kislovagok alkotják, akik döntő részben a ferences diákokból toborozódnak.

A kápolnát megnyitása óta a Lovagrend is használja. Több alkalommal került sor itt lovagok avatására. A legutolsó ilyen eseményre az Alapítvány fennállásának 25. évfordulóján tartott tudományos ülésen került sor. 2 napos konferencia

során, előadások hangzottak el a lovagrend és az alapítvány történetéről. A konferencia után a Lázár közösség megkoszorúzta Paskai bíboros és Mindszenthy bíboros urak sírját. A második napon 4 lovag avatására került sor a kápolnában. Az ünnepségen részt vett a rend 50. nagymestere, Dobrzenský z Dobrzenicz gróf . Itt volt a Liechtensteini Hilfswerk delegációja is.

2016. november 28-án dr. Felföldi Éva főorvos asszony ötlete alapján hagyományteremtő céllal az egykor a kórházban dolgozók (orvosok, nővérek, gazdasági szakemberek, kisegítő munkások) emlékére celebrált szentmisét Stipitz Árpád atya.

A kápolna újraszentelése óta 16 év telt el.

Elfogultság nélkül mondhatom, hogy a Vaszary Kolos Kórház kápolnája az egyik legszebb az ország hasonló rendeltetésű épületei között.

16 év után azonban óhatatlanul is adódnak olyan problémák, melyek megoldása sokáig nem odázható.

A tetőzet újabb megerősítésre vár. A Gönczy teremhez vezető lépcső megsüllyedt, így a terem csak a kápolna bejárata felől érhető el, ez zavarhatja annak hitéletét.

Vannak eddig megvalósulatlan tervek, elképzelések is, melyek közé tartozik egy harang valamilyen formában történő elhelyezése a kápolna körül. Régi elképzelés, hogy ez megszólalna minden gyermek születésekor illetve minden kórházban elhunyt betegért.

Őszintén reméljük, hogy a Lovagrend nem lesz hűtlen kápolnánkhoz, kápolnájukhoz.

Számítunk Deák László segítségére, bár be kell látnunk, hogy életkora és egészségi állapota már nem teszi lehetővé azt az intenzív segítő munkát, amit ő a kápolnáért közel 20 éven keresztül tett.

Sajnálatos, hogy hiányolnunk kell Szontagh Csaba elkötelezettségét. Igazi motorja volt ő a kápolna újjáépítésének, és ha köztünk lenne, nem kéne tétovázva keresgélnünk, kiknek a segítségét kérjük az esedékessé vált renoválások elvégzésére. Ugyanakkor neki köszönhetjük, hogy optimistán nézhetünk a kápolna történetének következő évtizedei felé. Nem véletlenül kerültek az ő javaslatára a kápolna oldalára Wass Albert verssorai: